

SEIZOEN
2020
2021

WELKOM BIJ HET ORKEEST

Lesmateriaal groep 5 en 6

ALLES
KLINKT
MOOIER
IN
HET
CONCERT
GEBOUW

Inhoud

Inleiding.....	3
1: Het orkest	4
2: Op z'n allerbest	5
3: Donizetti	7
4: Dirigeren.....	9
5: Samba bodypercussie	11
EXTRA: Sjostakovitsj	12
Tracks en filmpjes.....	13
Bijlagen	14
Liedteksten.....	24
Bladmuziek.....	27

Inleiding

Een volledig symfonieorkest in haar volle glorie en van binnenuit meemaken is een ervaring die je niet snel vergeet. In de prachtige Grote Zaal van Het Concertgebouw wordt het orkest dichtbij gebracht met camera's en interactie. Het hele orkest, de instrumenten, de dirigent, de presentator en de prachtige muziek staan centraal. Hoe werken 80 musici samen en hoe klinkt bijvoorbeeld de harp in haar eentje? En wat is het verschil tussen in het echt en op televisie of YouTube? Zo ontdek je instrumenten die je nog nooit gehoord hebt. Dompel je onder in de indrukwekkende klanken van de strijkers of voel hoe machtig het koper klinkt. En hoe fantastisch is het om samen met het orkest te zingen of als dirigent het hele orkest te dirigeren!

In *Welkom bij het orkest* maken de leerlingen kennis met het beroemde Nederlands Philharmonisch Orkest, gedirigeerd door Stijn Berkouwer. Presentator Pepijn Gunneweg leidt de leerlingen rond op eigentijdse wijze. De regisseur van dit project is Eric Robillard.

Vorbereiding in de klas

In dit lesmateriaal staan vijf voorbereidende lessen, aangekleed met vlogs van Pepijn, waarin de leerlingen twee liedjes en een bodypercussie leren die ze tijdens het concert uitvoeren. Ook maken de leerlingen kennis met het dirigeren van een orkest. In les 4 kiezen de leerlingen de beste dirigent uit hun klas, en misschien mag deze leerling tijdens het concert wel het Nederlands Philharmonisch Orkest dirigeren! Voor de mooiste beleving is het belangrijk dat de leerlingen goed voorbereid naar het concert komen en de liedjes uit hun hoofd kunnen zingen. Wij wensen jullie veel plezier bij de voorbereiding van *Welkom bij het orkest*.

Website

Bij dit materiaal hoort de website educatie.concertgebouw.nl/welkombijhetorkest. Hierop staan onder de kop 'In de klas' per onderdeel alle benodigdheden (o.a. tracks en filmpjes) die nodig zijn voor de voorbereiding in de klas.

Onderdelen

De voorbereiding van dit project bestaat uit de volgende onderdelen:

Titel	Inhoud	Tijd
1. Het orkest	Introductie op het project, kennismaking met het orkest en met het lied <i>Op z'n allerbest</i>	30 min
2. Op z'n allerbest	Leren van het lied <i>Op z'n allerbest</i>	40 min
3. Donizetti	Kennismaking met Het Concertgebouw, met een opera van Donizetti en leren van het lied <i>Una furtiva lagrima</i>	30 min
4. Dirigeren	Dirigeeroefeningen en het uitkiezen van de beste klassendirigent	40 min
5. Samba bodypercussie	Bodypercussieritme in sambastijl leren	25 min
EXTRA: Sjostakovitsj	Luisteren en reflecteren op de muziek van Sjostakovitsj – <i>naar eigen inzicht te gebruiken</i>	25 min
Herhaling liedjes	Herhaal de liedjes en bodypercussie zo vaak mogelijk.	5 min per onderdeel

Het lesmateriaal is geschreven door Sanneke Hendrich, met dank aan Jacco Minnaard (Nederlands Philharmonisch Orkest).

Veel plezier tijdens de voorbereiding in de klas en het concert in Het Concertgebouw!

1: Het orkest

Nodig:

- Website: educatie.concertgebouw.nl/welkombijhetorkest

 30 min

Vorbereiding:

- Bekijk en beluister de filmpjes, de track en de bijlagen

Korte omschrijving:

- De leerlingen maken kennis met het symfonieorkest en presentator Pepijn
- De leerlingen luisteren naar het lied *Op z'n allerbest*

Introductie

5 min

Film 1: Introductie

- De klas gaat binnenkort naar *Welkom bij het orkest!* Bekijk met de leerlingen de introductie op het project (film 1).
- Vertel de leerlingen dat ze de aankomende periode aan de slag gaan met *Welkom bij het orkest*. Dit concert vindt plaats in de Grote Zaal van Het Concertgebouw.

Het orkest

10 min

Film 2 en Bijlage 1 en 2:
Het symfonieorkest

- Tijdens het concert speelt een groot orkest. Welke instrumenten zitten er in het symfonieorkest? Hoe speel je op die instrumenten? En hoe zorg je dat iedereen tegelijk speelt? (Daarvoor is de dirigent.)
- Bekijk film 2 over het symfonieorkest en bespreek na afloop wat de leerlingen hebben gezien. Welk instrument zouden zij willen spelen?
- Het Nederlands Philharmonisch Orkest zal tijdens het concert spelen. In bijlage 1 en 2 staat meer informatie over dit symfonieorkest en de instrumenten. Behandel deze informatie naar eigen inzicht.

Pepijn vlogt

5 min

Film 3: Overal muziek

- Vertel de leerlingen dat het concert wordt gepresenteerd door Pepijn Gunneweg. Hij is speciaal hiervoor begonnen met vloggen. Bekijk met de leerlingen de eerste vlog van Pepijn: *Overal muziek* (film 3).
- Vraag de leerlingen of zij wel eens klassieke muziek hebben gehoord, bijvoorbeeld op televisie, op internet, op straat, in een restaurant of thuis. Wat vinden ze daarvan?

Lied *Op z'n allerbest* | luisteren

10 min

Track 1: Op z'n allerbest

- Vraag de leerlingen hoe een orkest op z'n best zou kunnen klinken. (Bijvoorbeeld: naar elkaar luisteren, naar de dirigent kijken, goed oefenen, de rol van het publiek, de aanwezigheid van instrumenten etc.)
- Luister samen naar *Op z'n allerbest* (track 1) en vraag:
  - Welke instrumenten hebben de leerlingen gehoord?
  - Hoe vaak hoor je de zin 'Wanneer klinkt het orkest?' (10x)
  - Wie wil een stukje dirigeren? (vanaf 3:00 tot het einde)

Welkom bij het orkest

2: Op z'n allerbest

Nodig:

- Website: educatie.concertgebouw.nl/welkombijhetorkest

 40 min

Vorbereiding:

- Leer het lied *Op z'n allerbest*
- Kopieer en knip bijlage 4, zodat alle leerlingen een strookje tekst hebben

Korte omschrijving:

- De leerlingen maken kennis met Het Concertgebouw
- De leerlingen leren het lied *Op z'n allerbest*

Het Concertgebouw

---

10 min

Foto 1 en bijlage 3:
Het Concertgebouw

- De klas gaat binnenkort naar Het Concertgebouw! Laat de foto zien en vertel over een concertbezoek en over het bijzondere Concertgebouw (informatie in bijlage 3). Het concert vindt plaats in de Grote Zaal.

Foto 2: In het weiland

- Het Concertgebouw stond heel lang geleden in een weiland (foto 2). Het is bijzonder dat het gebouw er al zo lang staat. Nu zijn er huizen omheen gebouwd en rijden er auto's en trams langs het gebouw.

Film 4: Het
Concertgebouw is
wereldberoemd!

- Bekijk film 4, zodat de leerlingen alvast kennis kunnen maken met Het Concertgebouw.

Lied *Op z'n allerbest* | aanleerspel

---

15 min

Track 1: *Op z'n allerbest*
Bijlage 4: Knipvel
Liedtekst 1a: Refrein
en finale

- Deel de stukjes tekst van bijlage 4 uit aan de leerlingen. Elke leerling heeft zijn eigen stukje tekst en laat deze niet aan anderen zien. Het refrein en de finale staan op het digibord (liedtekst 1a: refrein en finale). De leerlingen luisteren naar *Op z'n allerbest* (track 1). Wanneer ze hun eigen tekst horen, gaan ze staan en zingen zachtjes hun tekst mee.

- Welke leerlingen hebben dezelfde stukjes tekst? Maak groepjes met leerlingen die dezelfde tekst hebben. Luister nog eens naar het lied en laat de groepjes zachtjes meezingen met het lied. Het refrein zingt iedereen mee. Herhaal deze opdracht een paar keer.
- Weten de leerlingen wat de woorden en zinnen betekenen? Besteed hier ook even aandacht aan.

Lied *Op z'n allerbest* | zingen

15 min

Track 1: Op z'n allerbest
Liedtekst 1: Hele lied

- De leerlingen kennen hun coupletje en het refrein steeds beter. Na een paar keer zachtjes zingen, mogen de leerlingen nu wat luider zingen.
- Laat ook eens een leerling dirigent zijn, die de groepjes op het juiste moment 'aan' en 'uit' zet.
- Wanneer de leerlingen hun eigen stukje tekst kennen, ruilen de leerlingen hun strookje tekst met dat van een andere leerling. Iedereen zingt nu een ander couplet in hun nieuwe groepje.
- Ga zo door tot iedereen alle coupletten, het refrein en de finale kan zingen. Zet nu de complete tekst van het lied op het bord (liedtekst 1).
- Zing het lied helemaal en herhaal dit naar eigen inzicht.
- Kunnen de leerlingen al stukjes uit het hoofd zingen?

Herhaal het lied zo vaak mogelijk tussen andere activiteiten door, zodat de leerlingen het tijdens het concert goed kennen.

3: Donizetti

Nodig:

- Website: educatie.concertgebouw.nl/welkombijhetorkest

 30 min

Vorbereiding:

- Leer het lied *Una furtiva lagrima*
- Lees het verhaal van de opera *L'elisir d'amore*

Korte omschrijving:

- De leerlingen maken kennis met altvioliste Laura
- De leerlingen maken kennis met Donizetti's opera *L'elisir d'amore*
- De leerlingen leren het lied *Una furtiva lagrima*

Pepijn vlogt

5 min

Film 5: Pepijn ontmoet altvioliste Laura

- Bekijk met de klas de nieuwe vlog van Pepijn (film 5). Hij bezoekt de repetitielocatie van het Nederlands Philharmonisch Orkest en ontmoet altvioliste Laura. Zij speelt de prachtige melodie die Pepijn maar niet uit zijn hoofd krijgt.

Lied *Una furtiva lagrima* | luisteren

5 min

Film 6: *Una furtiva lagrima* in *The Voice*

- Bekijk met de klas een fragment uit de Franse editie van 'The Voice' (film 6). De aria *Una furtiva lagrima* van Donizetti wordt gezongen. Zet het fragment bij 0:50 stop en vraag:
  - o Wie herkent het lied? Welke muziekstijl is dit?
  - o Draaien de coaches om denk je? Waarom wel/niet?
  - o Zou jij omdraaien? Waarom wel/niet?
- Kijk de rest van het fragment en bespreek de antwoorden.

Lied *Una furtiva lagrima* | verhaal

5 min

Bijlage 5 en film 7: *Una furtiva lagrima*

- Vertel het verhaal van Donizetti's opera *L'elisir d'amore* aan de hand van bijlage 5.
- Bekijk met de klas een fragment van het lied *Una furtiva lagrima* (film 7). Dit is het moment waarop Nemorino de liefdesdrank heeft ingenomen.

Track 2 en liedtekst 2:
Una furtiva lagrima

- Luister met de klas naar *Una furtiva lagrima* (track 2). Kunnen ze de melodie (begint bij 0:37) al meeneuriën?
- Luister nog eens naar track 2. Laat de leerlingen zachtjes meezingen: nu nog zonder de tekst, maar op de lettergreep 'noe'.
- Zing de tekst voor (liedtekst 2) of laat track 2 nog eens horen vanaf 0:37. Hierna mogen de leerlingen meezingen.
- Kunnen de leerlingen het lied ook in operastijl zingen? Hoe gebruik je je stem dan? En hoe beweeg je erbij? Doe deze oefeningen vrij, naar eigen inzicht en met een beetje humor.
- Zing vervolgens het lied op verschillende manieren met de klas. Bijvoorbeeld als kind, deftige dame of heer, rapper, popster, bejaarde man of vrouw, onderwater et cetera. Laat kinderen eventueel ook zelf personages verzinnen. Doe deze oefening vol overgave voor extra veel energie en plezier!

Herhaal het lied zo vaak mogelijk tussen andere activiteiten door, zodat de leerlingen het tijdens het concert goed kennen.

4: Dirigeren

Nodig:

- Website: educatie.concertgebouw.nl/welkombijhetorkest

40 min

Vorbereiding:

- Bekijk de instructievideo over dirigeren (film 9)
- Bereid de dirigeerbattle voor

Korte omschrijving:

- De leerlingen maken kennis met dirigent Stijn
- De leerlingen leren de basisbeginselen van dirigeren
- Er wordt een leerling gekozen die (misschien) tijdens het concert mag dirigeren

Pepijn vlogt

---

5 min

Film 8: Pepijn ontmoet dirigent Stijn

- Bekijk met de klas de nieuwe vlog van Pepijn (film 8). Hij ontmoet dirigent Stijn Berkouwer van het Nederlands Philharmonisch Orkest. Als dirigent geeft hij aan wanneer en hoe het symfonieorkest speelt en weer stopt met spelen. Het orkest volgt zijn dirigeertekens.

Dirigeren | instructievideo

---

5 min

Film 9: Dirigeren

- Bekijk de instructievideo van Stijn over dirigeren (film 9) en stel na afloop de volgende vragen aan de leerlingen:
  - Hoe heet het dirigeerstokje ook wel? (Een baton.)
  - Waarom gebruik je een baton? (Een baton verlengt je arm.)
  - Wat doet een dirigent vooral voor het orkest? (Hij geeft het tempo aan en laat zien hoe hard het orkest moet spelen.)
  - Hoe zet je het orkest 'uit'? (Je draait een rondje met je hand.)

Dirigeren | oefenen

---

10 min

Track 3: Auf der Jagd

- Luister met de klas naar *Auf der Jagd* (track 3). Je hoort twee keer een gewerschot in het stuk. De leerlingen mogen hun vinger opsteken wanneer ze het horen. (Bij 0:39 en bij 1:17.)
- Verdeel de klas in jongens en meiden. Elke leerling mag zelf een baton kiezen (pen, speelstokje of iets anders). De meiden mogen beginnen: laat de meiden met hun baton het ritme aangeven op *Auf der Jagd* zoals Stijn in de video voordeed. Kunnen ze ook harder en zachter laten zien?
- Na het eerste schot (0:39) zijn de jongens aan de beurt om te dirigeren.
- Na het tweede schot (1:17) mogen de jongens en meiden samen dirigeren.
- Aan het eind van het stuk mogen de leerlingen het gebaar gebruiken om het stuk af te sluiten. Wie doet het op precies het goede moment?

Dirigeren | battle en selecteren dirigent

15 min

Track 3: Auf der Jagd

- Tijdens het concert mogen een paar leerlingen uit de zaal dirigeren. Elke klas kiest één leerling die kans maakt om tijdens het concert naar voren geroepen te worden.
- Inventariseer welke leerlingen dit leuk zouden vinden. Zij mogen tegen elkaar battlen en doen zo een afvalrace. Telkens komen twee leerlingen naar voren en dirigeren met hun baton op *Auf der Jagd* (track 3). De klas is de jury: wie van de dirigenten kan het beste dirigeren en krijgt het grootste applaus? Kunnen de leerlingen ook uitleggen waarom de winnaar van de battle het zo goed doet?
- Ga zo door tot er één winnende dirigent overblijft. Wie weet mag deze dirigent tijdens het concert het grote orkest dirigeren!
- Maak een kort filmpje van de dirigentenbattles en stuur deze naar binnenschools@concertgebouw.nl! De filmpjes worden geplaatst op educatie.concertgebouw.nl/welkombijhetorkest. Zo kan de klas ook meegenieten van de andere scholen die deze opdracht uitvoeren!

Interview met Stijn

5 min

Film 10: Interview met Stijn

- Bekijk het interview met Stijn (film 10) om hem beter te leren kennen.

5: Samba bodypercussie

Nodig:

- Website: educatie.concertgebouw.nl/welkombijhetorkest

 25 min

Vorbereiding:

- Bekijk film 11 en oefen de bodypercussie

Korte omschrijving:

- De leerlingen maken kennis met bodypercussie
- De leerlingen leren een bodypercussie in sambastijl

Bodypercussie | introductie

5 min

Film 11: Bodypercussie

- Bodypercussie betekent geluid maken met je eigen lichaam. Bekijk samen met de klas een video over bodypercussie (film 11).
- Bespreek met de leerlingen welke geluiden en bewegingen ze hebben gezien in de video.

Bodypercussie | basisritme

10 min

Film 12 en liedtekst 3:
Samba bodypercussie

- De bodypercussie die de klas gaat leren bestaat uit een basisritme en een 'break'. Deze wordt uitgevoerd op Braziliaanse sambamuziek.
- Leer eerst het basisritme. Bekijk hiervoor film 12 vanaf het begin tot 2:06. De leerlingen mogen meteen meedoen.
- Oefen elke beweging los:
  - Stamp met je rechtersoet op de grond
  - Sla op je rechterbeen, sla op je linkerbeen
  - Klap in je handen, ter hoogte van je gezicht (de eerste keer klap je twee keer, de tweede keer klap je één keer)
  - Indianenklap: kruis je armen en tik op je ellebogen, klap dan de achterkant van je handen tegen elkaar, en daarna weer een tik op je ellebogen
- Plak de bewegingen achter elkaar en heb aandacht voor de kwaliteit.
- Gebruik evt. de steuntekst: *Ik speel de samba, speel jij de samba mee?*

Bodypercussie | break

10 min

Film 12 en liedtekst 3:
Samba bodypercussie

- Vanaf 2:06 (film 12) vertelt paukenist Theun over een break in de muziek. Deze break is gebaseerd op 1, 2, 3, 4 *hoedje van papier* en is dus makkelijk te onthouden.
- Oefen deze break met de film en de steuntekst erbij.
- Oefen de break daarna ook zonder de tekst, zodat alleen het ritme hoorbaar is.

Herhaal de bodypercussie en de eerder geleerde liedjes zo vaak mogelijk tussen andere activiteiten door, zodat de leerlingen het tijdens het concert goed kennen.

EXTRA: Sjostakovitsj

Nodig:

- Website: educatie.concertgebouw.nl/welkombijhetorkest

25 min

Vorbereiding:

- Kopieer bijlage 6 voor elke leerling
- Zorg voor een fotocamera of smartphone

Korte omschrijving:

- De leerlingen luisteren kritisch naar de muziek van Sjostakovitsj
- De leerlingen maken sfeer-selfies bij de muziek van Sjostakovitsj

Luisteren naar Sjostakovitsj

---

10 min

Track 4 en bijlage 6:
Sjostakovitsj

- Geef alle leerlingen een kopie van bijlage 6.
- Luister met de klas naar de opname van het *Strijkkwartet nr. 8* van de Russische componist Sjostakovitsj (track 4).
- Vraag de leerlingen bij alle kopjes van bijlage 6 een woord in te vullen waar zij aan denken wanneer ze naar de muziek van Sjostakovitsj luisteren.
- Bespreek de woorden die de leerlingen hebben opgeschreven en schrijf er een aantal op het bord.
- Mogelijke antwoorden zijn:
  - o Gevoel: boos, blij, vrolijk, angstig
  - o Gedachte: vakantie, feestje, griezelfilm, het bos
  - o Oordeel: mooi, lelijk, leuk, saai
  - o Muziek: dirigent, violen, snel, langzaam

Sfeer-selfie

---

15 min

Track 4: Sjostakovitsj

- Maak met de kinderen een tableau vivant (menselijk standbeeld) om de sfeer van het muziekstuk uit te beelden. Verdeel de klas in vier groepen en geef ze één van de categorieën van bijlage 6. Geef de volgende instructie en zet daarna de muziek aan:
  - o *We maken een sfeer-selfie met de klas. We luisteren nog eens naar de muziek en je poseert met je groepje alsof je een selfie gaat maken. Je selfie moet passen bij de categorie die je groepje heeft gekregen.*
  - o *Bedenk dus snel met elkaar hoe je dit gaat uitbeelden. Denk aan je lichaamshouding en gezichtsuitdrukking. Als de muziek stopt moet iedereen stilstaan voor de foto.*
- Maak foto's van de groepjes en herhaal de opdracht nog eens waarbij iedereen een nieuwe categorie krijgt.
- Bekijk en bespreek met elkaar de foto's.

Welkom bij het orkest

Tracks en filmpjes

De tracks en filmpjes staan op: educatie.concertgebouw.nl/welkombijhetorkest

Tracks

1. Ruben van Gogh & Toek Numan *Op z'n allerbest*
2. Gaetano Donizetti *Una furtiva lagrima*
3. Johann Strauss II *Auf der Jagd*
4. Dmitri Sjostakovitsj *Strijkkwartet nr. 8, deel 2*

Filmpjes

1. Introductie door Pepijn Gunneweg
2. Het symfonieorkest
3. Vlog 1: Overal muziek
4. Het Concertgebouw is wereldberoemd!
5. Vlog 2: Pepijn ontmoet altvioliste Laura
6. *Una furtiva lagrima* (in 'The Voice')
7. *Una furtiva lagrima* (uit de opera *L'elisir d'amore*)
8. Vlog 3: Pepijn ontmoet dirigent Stijn
9. Dirigeren met Stijn Berkouwer
10. Interview met Stijn Berkouwer
11. Bodypercussie (door 'The Percussion Show')
12. Samba bodypercussie

**Het Concertgebouw
Afdeling Educatie**

Concertgebouwplein 10
1071 LN Amsterdam
Telefoon 020 5730533
educatie@concertgebouw.nl
educatie.concertgebouw.nl

De educatieprojecten van Het Concertgebouw
worden mede mogelijk gemaakt door:

Hendrik Muller Fonds

Thurkowfonds

Triodos Foundation

VandenBroek Foundation

Maurice Amado Fonds

Freek en Hella de Jonge Stichting

Stichting De Weille Ogier

Stichting Zabawas

Bunschoten Fonds

Kuipers-Van Dijk Fonds

Gepkeline Fonds

Lucas Boom-Otero Fonds

Marion KinderFonds

Marjon Ornstein Fonds

Corrie Bleekemolen-Huijgens Fonds

Nel Mulder Aberson Fonds

VandenEnde Foundation

Nederlands
Philharmonisch
Orkest

Nederlands
Kamerorkest

